

REŠEVALNE DEJAVNOSTI OB TERORISTIČNEM NAPADU 11. 3. 2004 V MADRIDU

Rescue Activity during the Terrorist Attack on 11 March 2004 in Madrid

Domen Torkar* UDK 614.8:351.86(460)

Povzetek
V dobrih treh minutah je 11. 3. 2004 nekaj pred osmo uro zjutraj odjeknilo deset bomb. Bombe, ki so bile nameščene v torbah, so eksplodirale na železniških vlakih na progi Corredor del Hanares, ki povezuje zahodne dele predmestja s središčem Madrida. Po napadih, v katerih je umrlo 191 ljudi, je bila takoj izvedena reševalna akcija, pri kateri so sodelovale različne reševalne enote in druge službe, kot so gasilske in zdravstvene enote, policija, sodstvo, strokovnjaki za identifikacijo trupel in druge. Čeprav Španija že ima izkušnje s terorističnimi napadi baskovske separatistične organizacije ETA, je bil ta napad na različnih krajih (v Španiji poznan tudi kot 11/3 ali 11-M) najhujši teroristični napad v zgodovini Španije.

Abstract
Ten bombs exploded in the space of about three minutes slightly before eight o'clock in the morning on 11 March 2004. The bombs, which had been placed in suitcases, exploded on railway trains of the line Corredor del Hanares, which connects western parts of the suburbs with Madrid centre. After the attack, in which 191 people died, a rescue action was mounted immediately in which various rescue units and other services collaborated, such as firefighters and healthcare units, police, the judiciary, experts for identification of bodies and others. Although Spain already had experience with the terrorist attacks of the Basque separatist organisation ETA, this attack at various locations (it is also known in Spain as 11/3 or 11-M) was the worst terrorist attack in Spain's history.

Terorizem

Beseda terorizem izvira iz besede teror (latinsko *terrere*), ki pomeni zastrašiti. Teroristično delovanje je v strokovni literaturi opisano kot politično motivirano uporabljanje sile ali ustrahovanja proti posameznikom, skupinam in predmetom, da bi se med prebivalce vnesla huda negotovost in vznemiril državni in družbeni sistem ali celo zrušila državna in družbena ureditev. Terorizem hoče povzročiti skrajni strah, in kadar je uspešen, počne ravno to. Terorizem išče publiciteto, saj s tem, ko ubije enega človeka, zastraši tisoče ljudi.

Zgodovinski razvoj uporabe terorističnih metod

1. stoletje: sekta Zealotov izvaja teroristične dejavnosti proti Rimljanom in njihovim privrženecem v vzhodnem Sredozemlju.

11. stoletje: radikalna islamska sekta Asasini sistematično ubija z verskimi motivi in svoje politične cilje dosegajo z močjo zastraševanja. Beseda asasin še danes označuje morilca, atentatorja ali terorista.

Med francosko revolucijo (1789–1799) jakobinci svoj režim imenujejo terorizem. Takrat beseda ni imela negativnega pomena, opisovala pa je povečano uporabo smrtnih kazni z giljotino. Terorizem je v tem obdobju dobil pomen zastraševanja z namenom.

V 20. stoletju je terorizem vedno pogostejši. V obdobju 1972 do 1980 so znani primeri terorističnih dejanj, kot sta ugrabitev in uboj izraelskih atletov na olimpijadi v Münchnu leta 1972 in uboj italijanskega politika Alda Mora leta 1978, ki so ga ubile Rdeče brigade. Leta 1988 so libijski teroristi povzročili eksplozijo letala družbe Pan Am nad mestom Lockerbie na Škotskem. Ponoven vzpon števila takih dejanj je bil v letih po 1995. Najbolj znana primera sta izpust sarina v tokijski podzemni železnici, kar je storila sekta Aum Šinrikjo, ter bombni napad na zvezno stavbo v Oklahoma cityju. Po letu 2001 se je z novo palestinsko intifado povečalo število samomorilskih napadov v Izraelu. 11. septembra leta 2001 je bil napaden Svetovni trgovinski center v New Yorku. V letih 2003 in 2004 so Čečeni izvedli dva večja teroristična napada, ki sta povzročila veliko mrtvih; prvi je bil v moskovskem gledališču, drugi pa v mestu Beslan v Severni Osetiji, kjer so zajeli talce.

Teroristična sredstva so vsa tista sredstva, s katerimi lahko storilec – terorist v konkretnem primeru doseže želeni cilj, torej dovolj odmeven napad, ki pri ljudeh vzbudi

* Ministrstvo za obrambo, Uprava RS za zaščito in reševanje, Kardeljeva ploščad 21, Ljubljana, domen.torkar@urszr.si

strah in nezaupanje v sposobnost države, da jih zaščiti. Najpogosteje uporabljena sredstva so strelno orožje, razstrelivne naprave ali sredstva ter sredstva za množično uničenje, kot so strupi ter jedrske in biološke snovi.

Teroristična dejanja delimo na nacionalistični, verski, levičarski ali desničarski, anarhistični in državni terorizem.

Teroristični napad 11. marca 2004 v Madridu

Teroristični napad v Madridu 11. marca 2004 je bil izveden zjutraj, ko je največja gneča, saj ljudje odhajajo v službo ali šolo. Bombe, ki so bile nameščene v nahrbtnikih in torbah, so eksplodirale na železniških vlakih na progi (Linea de Cercanias) Corredor del Hanares C-1, ki povezuje zahodne dele predmestja s središčem Madrida. Na tej progi, ki ima 14 postaj, dnevno s 335 vlaki potuje okoli 200.000 potnikov. V trinajstih nastavljenih bombah je bilo več kot 100 kg razstreliva, ki je bilo aktivirano z mobilnimi telefoni. Napad je bil izveden na železniških postajah Atocha, Santa Eugenia, El Pozo in Tellez oziroma v njihovi bližini. Na vsakem prizadetem vlaku je bilo med napadom ubitih okoli 1000 ljudi. Napad je zahteval 191 smrtnih žrtev, ranjenih pa je bilo več kot 1500 ljudi. Bombe, nastavljene v torbah in nahrbtnikih, so bile z mobilnimi telefoni aktivirane na daljavo. Reševalci so bili ob prihodu na kraje nesreče soočeni z grozotnimi posledicami eksplozij. Trupla so ležala v vagonih, po peronih, tirih in celo na strehah bližnjih stavb. Ranjeni so klicali na pomoč, nekateri so dezorientirano tavalj po kraju nesreče. Prvo reševanje je bilo poleg strašnih posledic stresno tudi zaradi strahu pred novimi eksplozijami. Obseg tega terorističnega napada je bil največji v zgodovini Španije.

Število mrtvih je bilo odvisno od števila eksplodiranih bomb, od vrste vlaka in tudi od tega, ali se je vlak premikal ali je stal. Manj mrtvih na postaji Santa Eugenia in Atocha je bila posledica srečnega naključja, da je vlak med eksplozijo stal na postaji in da so bila vrata odprta. Vlak na postaji Tellez se je premikal in zato je detonacija povzročila veliko večjo škodo. Največ mrtvih pa je bilo na postaji El Pozo, ker je bila bomba nastavljena v dvonadstropnem vlaku z večjo koncentracijo ljudi na manjšem prostoru. Kljub velikanski škodi, ki so jo povzročile eksplozije, je bilo zelo malo ljudi ujetih v vagono.

Organiziranost španskega sistema zaščite in reševanja po stopnjah

Španski sistem civilne zaščite predvideva tri stopnje organiziranosti. Sistem temelji na odgovornosti občine in 1. stopnja je odziv na občinski ravni. 2. stopnja je na ravni avtonomnih pokrajin, ki jih je v Španiji 17. V tem primeru se ustanovi Center za operativno koordiniranje. 3. stopnja ima nacionalni pomen. Obravnavani teroristični napadi so bili označeni kot kompleksen napad nacionalnega pomena. Za usklajevanje je bil ustanovljen krizni štab, ki ga je vodil minister za notranje zadeve.

Dejavnosti po terorističnem napadu

Prva informacija o nesreči je bila sporočena na številko 112 takoj po nesreči. Poznejše informacije so privedle do ustanovitve kriznega štaba, v katerem so sodelovali minister za notranje zadeve, predstavniki občine in regije. Razglašena je bila 3. stopnja dejavnosti; tj. nesreča nacionalnega pomena, ki jo je razglasil minister za notranje zadeve. Za usklajevanje reševalnih dejavnosti je bil imenovan regionalni minister za sodstvo in notranje zadeve Regije Madrid. Reševanje je spremljal strah pred novimi napadi. S tem razlogom je bila reševalna dejavnost razvrščena v več faz. Prva je bila evakuacija ranjenih. V drugi fazi sta sledila pregled in iskanje še neeksplodiranih bomb, kar je opravljala policija. Tej fazi je sledilo prepoznavanje mrtvih. Reševalcem bodo še dolgo ostali v spominu prizori pohabljenih teles po vsem peronu, razkosane torbe delavcev, raztrgane roke, ki še držijo uradniške kovčke, stalno zvonjenje mobilnih telefonov, prazni pogledi žrtev, posamezni deli telesa, ki ležijo vsevprek ...

Gasilci

Gasilska služba Madrida je prvo informacijo o napadu prejela, ko jih je poklical gasilec, ki se je z vlakom odpravljal v službo. Prve informacije so bile netočne in protislovne, število klicev pa je nakazalo vrsto in obseg nesreče. Čas prihoda do prvih krajev dogodkov je bil osem do devet minut za postaji Santa Eugenia in El Pozo. Za prihod na

Železniška postaja	Ura eksplozije	Število eksplozij	Število bomb	Število mrtvih	Število ranjenih
Atocha	7.39	3	4	29	176
Santa Eugenia	7.42	1	1	17	52
Calle Tellez	7.39	4	4	65	200
El Pozo	7.41	2	4	67	200

Preglednica 1. Obseg terorističnega napada in žrtve

Table 1. Extent of terrorist attack and number of fatalities

Železniška postaja	Število gasilcev	Trajanje dejavnosti
Atocha	100	12 ur 37 minut
Santa Eugenia	28	1 ura 30 minut
Calle Tellez	100	11 ur 20 minut
El Pozo	79	6 ur 37 minut

Preglednica 2. Število gasilcev in trajanje njihovih dejavnosti po posameznih železniških postajah

Table 2. Number of firefighters and duration of their activity by individual railway stations

postaji Atocha in Tellez pa so gasilci zaradi netočnih informacij o kraju dogodka potrebovali petnajst minut.

Med nesrečo je službo končevala nočna izmena, v kateri je bilo 244 gasilcev. Madrid ima 12 samostojnih gasilskih brigad. Po prihodu prvih na kraje nesreče so bila aktivirana še dodatna vozila. Pri reševanju so gasilci najprej pomagali težko ranjenim. Kmalu jim je začelo primanjkovati nosil. Na vsakem kraju so bili najmanj trije častniki, ki so usklajevali dejavnosti skupaj z dispečerskim centrom. Glavna naloga gasilcev je bila pomoč pri reševanju ljudi s peronov, tirov in iz vagonov. Moč eksplozij je bila tako silovita, da je bilo zelo malo ukleščenih žrtev. Gasilci praktično niso uporabljali hidravličnega in pnevmatskega orodja za reševanje. Naloga gasilcev je bila čim hitrejši prenos poškodovanih do medicinskega osebja ter pomoč sodni medicini pri odvzemanju prstnih odtisov, fotografij žrtev in označevanje mrtvih.

Poleg opisanih dejavnosti so gasilci opravljali še dodatna dela, kot so menjava in čiščenje razbitih stekel ali menjava oziroma popravilo drugih vgrajenih stavbenih sestavnih delov, ki so ogrožale prebivalstvo.

Zdravstvo

Sistem nujne medicinske pomoči je v Madridu razdeljen v 11 območij. Mesto s 5,5 milijona ljudi ima 450 zdravstvenih domov primarnega zdravstva ter 30 bolnišnic z 12.000 posteljami in 32 specialističnih centrov. Dnevno ima nujna medicinska pomoč Madrida (SUMMA 112) 3000 klicev in več kot 900 izvozov. Predbolnišnično pomoč poleg njih opravljajo še enote SAMUR Civilne zaščite regije, Rdeči križ in drugi.

Teroristični napad je prav gotovo dodobra preizkusil pripravljenost nujne medicinske pomoči v množičnih nesrečah. Prvi klici o nesreči so prispeli takoj po prvem napadu. V nekaj minutah so bila aktivirana vsa razpoložljiva sredstva nujnih prevozov. Hkrati s tem se je organiziral Krizni kabinet v zdravstvu. Ukrepi, ki jih je med prvimi sprejel, so bili odpust neurgentnih prevozov, odpoved nenujnih operacij in odpust bolnikov iz bolnišnic. Prvi ranjenci so bili v bolnišnice pripeljeni 25 minut po nesreči. Takrat se je začelo tudi usklajevanje medbolnišničnih prevozov. Takoj po nesreči je bila izvedena krvodajalska

akcija. Mobilne enote so odvzemale kri na 30 različnih krajih. Zdravstvo je v kratkem času pridobilo 4700 vrečk krvi.

Reševalci za nujno medicinsko pomoč (SAMUR ter SUMMA) so v manj kot treh urah opravili 280 prevozov. V tem času je bilo v 20 različnih bolnišnic pripeljanih okoli 800 poškodovanih. Prevoze so opravljali tudi z dvema helikopterjema za zdravstvene prevoze. Lažje poškodovance so v bolnišnice vozili tudi taksiji, ki so bili tisti dan za ponesrečence in svojce brezplačni. Reševalna dejavnost na postaji El Pozo je bila dvakrat prekinjena zaradi odstranjevanja neeksplozivnih bomb. Na začetku je bilo potrebno veliko truda za vzpostavitev enotnega usklajevanja zdravstvenih služb ter pripravo enotnih seznamov poškodovanih in seznama podatkov o pripeljanih. Začetni trud se je kmalu obrestoval, saj je omogočil enoten in sistematičen popis ponesrečencev.

Zaradi hitrejše oskrbe ponesrečencev in izvajanja triaže sta bili postavljeni dve poljski bolnišnici. Dostop reševalnih vozil je nadzirala policija. Uporabljali so triažne kartice, ki so omogočale hitrejšo in učinkovitejšo oskrbo. Javno zdravstvo Madrida se je zelo hitro in učinkovito odzvalo na nesrečne dogodke. V pol ure po napadih je bilo pripravljenih 300 operacijskih sob, večina nujnih operacij je bila opravljena do 12. ure. V treh urah po napadih je bil napravljen celoten seznam ranjenih v 20 bolnišnicah, kolikor jih je sprejelo ranjence. V tem času je bil pripravljen tudi skupen popis poškodb vseh poškodovancev. Dejavnosti na kraju nesreče so se končale takrat, ko so končali tudi gasilci.

Policija

Med prvimi je svoje dejavnosti na krajih napadov izvajala državna in občinska policija. Njeno delo v prvih trenutkih je bilo predvsem omogočanje reševanja in prevoza ranjencev, označitev varnostne cone ter omogočanje evakuacijskih poti.

Pomembna naloga nacionalne policije je bilo označevanje krogov nevarnosti okoli točk posameznih dogodkov. V prvi krog v razdalji 200 m so lahko vstopali samo reševalci in preiskovalci zločina. Drugi navidezni krog premera 250 m je bil varnostno območje. V tem krogu so imeli dostop samo izvajalci evakuacije. Vse prehode so označili. Zunaj drugega kroga so bila vsa reševalna in gasilska vozila. Prav tako je bila tudi vsa medicinska pomoč zagotovljena zunaj drugega kroga.

V nadaljevanju so bile naloge policije še pokrivanje poti med krajem napada in bolnišnicami, izvajanje drugih omejitev v prometu, spremstvo medicinskim ekipam, prevoz krvi in druge medicinske opreme, spremstva za predstavnike oblasti ... Zaradi strahu pred ponovnimi napadi je policija okrepila spremstvo na vseh ključnih krajih v mestu. Policija je pri pregledu vagonov našla še dve torbi z neeksplozivnimi sredstvi, ki so jih detonirali na kraju dogodka. Tretja

smrtonosna torba pa je bila najdena v začasni mrtvašnici. Policija je v nadaljevanju pomagala sodstvu pri identifikaciji mrtvih, prevozu strokovnjakov iz sodne medicine in varovanju mrtvašnic. V dneh po napadu pa je imela še dodatno delo pri zagotavljanju varnosti na zborovanjih, ki so bila v Madridu v dneh po napadih.

Železnice

Teroristični napad je bil izveden na železniških vlakih na progi (Linea de Cercanias) Corredor del Hanares C-1, ki povezuje zahodne dele predmestja s središčem Madrida. Na tej progi vsak delovni dan s 335 vlaki prepeljejo do 200.000 potnikov. Proga ima 14 postaj. Med eksplozijo je bilo na progi 20 vlakov.

Takoj po prvi eksploziji je bil aktiviran načrt za izredno stanje na železnici. Odrejena je bila evakuacija potnikov. Izvedbo je usklajevala varnostna služba pri železnici. Odpovedani so bili vsi vlaki v prizadetem območju, razen vlakov, ki so pomagali, da je bila evakuacija hitrejša. Na glavni postaji so organizirali krizni štab, ki je usklajeval delo železniške službe. Zaradi suma dodatnih terorističnih napadov je bila v glavni stavbi železnic odrejena evakuacija uslužbencev. Vozni redi so se sproti prilagajali okoliščinam. Poleg odstranitve poškodovanih vlakov je bilo treba izvesti tudi rekonstrukcijska dela na poškodovanih delih proge in peronih. Postaja Atocha je bila ponovno vzpostavljena 12. marca ob 13. uri. Zvečer tega dne so bile v središču Madrida velike demonstracije Madridčanov. Na njih se je zbralo pol milijona ljudi. Demonstranti so za prevoz v središče mesta uporabljali predvsem železnico. 15. marca zjutraj so železnice objavile novico, da so železniške storitve popolnoma normalizirane in da vsi vlaki vozijo po vozniških redih.

Po napadu so železnice zaznale zmanjšanje števila potnikov. Četrty dan po napadih je bil izpad 14-odstoten. Ta odstotek se je nato postopoma poviševal in je dosegel raven pred napadom šele sredi maja leta 2004.

Psihološka pomoč

Psihološko pomoč je svojcem žrtev terorističnega napada ponudilo 500 ljudi. Tako so pomagali psihologi, psihiatri, vladne in nevladne službe socialne pomoči, 70 duhovnikov, študenti in drugi. Psihološka pomoč je bila zagotovljena tudi reševalcem. Izkušnja po izvedbi je, da bi moral biti koordinator izvajanja psihološke pomoči psiholog z nacionalne ravni civilne zaščite. Poznejše analize so pokazale, da bi bilo treba izdelati skupen in enoten model zagotavljanja take pomoči.

Identifikacija mrtvih

Zaradi prezasedenosti mestnih mrtvašnic so začasno mrtvašnico za neidentificirana trupla organizirali v paviljonu 6 na madridskem sejmišču IFEMA. V hlajenem

paviljonu so hitro organizirali sistematični pregled oziroma avtopsijsko trupel. Poleg hale za identifikacijo so postavili tudi paviljon za svojce, pisarno za osebje. Predstavnikom medijev vstop na sejmišče ni bil dovoljen. Usklajevanje in organizacijo identifikacije je vodil SAMUR v sodelovanju s sodno medicino, policijo, socialnimi službami in Rdečim križem. Pri delu v mrtvašnici pa so sodelovali še različni prostovoljci, verske službe, psihologi, ambasade ... Sodelovalo je okoli 250 ljudi.

Trupla so identificirali s pomočjo dokumentov, ki so jih imele žrtve pri sebi, analize prstnih odtisov (daktiloskopije), na podlagi kosti, zob, s pomočjo fotografij, tehnik DNA, drugih vidnih znakov (tatuji) ... Pomembne informacije o žrtvi so bile zbrane že na kraju dogodka. Vsako truplo je ob prihodu v mrtvašnico dobilo kodo in list o opravljenih metodah identifikacije. Po opravljeni identifikaciji je žrtev dobila certifikat Forenzičnega inštituta.

Prva trupla in svojci so na sejmišče prispeli okoli 12. ure. Ob 15. uri so bile prve identifikacije mrtvih končane. Vsa dejavnost na sejmišču je bila končana 13. marca dopoldne. Mrtve svojce je v tem času prevzelo 120 družin. Pri izvedbi identifikacije takega števila mrtvih je najpomembnejše, da so postopki in sezname mrtvih enotni in sistematični.

Poleg navedenih služb so pri reševanju in drugih dejavnostih pomagali še druge pristojne službe in organi. Vključenih je bilo 67 različnih služb in drugih organizacij. Pri vseh dejavnostih so zgledno sodelovali tudi meščani Madrida. Zasebna podjetja so reševalcem ponujala različno logistično podporo. Pri prevozih lažjih ranjencev in svojcev so brezplačno sodelovali mestni taksisti in javni mestni prevoz. Pri analizah izvedbe reševalnih akcij ob tem napadu je bilo večkrat poudarjeno dobro sodelovanje vključenih, predvsem gasilcev, zdravstva in policije. Poudarjeno pa je bilo pomanjkanje sodelovanja različnih služb in organizacij v vnaprej predpisanih postopkih ob tako velikem terorističnem napadu.

Delo centrov 112

Na klic SOS 112 je bilo v prvih dveh minutah po napadu 168 klicev. V prvih dveh dneh pa so prejeli skupaj 21.000 klicev. V centru SOS 112 so se po napadu organizirali glede na različne naloge; zdravstvo, psihološko pomoč, iskanje svojcev ... Število operativcev v izmeni so s šest povečali na najvišje mogoče število 15. Centri 112 so delovali tudi po internetu in pomagali pomoči potrebnim tudi po elektronski pošti.

Usklajevanje pomoči

Na začetku so se posamezne reševalne službe samostojno usklajevale. Razdeljene so na nacionalno policijo (091), občinsko policijo (092) in civilno zaščito (112). V civilni zaščiti se je na telefonski številki 112 usklaje-

vala dejavnost gasilcev, nujne medicinske pomoči in drugih enot civilne zaščite. Z razvojem dejavnosti so se posamezne ravni združevale. Obravnavani teroristični napadi so bili označeni kot kompleksen napad nacionalnega pomena. Za usklajevanje je bil ustanovljen krizni štab, ki ga je vodil minister za notranje zadeve. V tistih kaotičnih minutah je bil posebnega pomena učinkovit sistem zvez. Sistem mobilne telefonije je zaradi preobremenjenosti odpovedal. Za delovanje takega števila različnih vključenih sta potrebna učinkovito usklajevanje in predvsem uporaben načrt delovanja ob terorističnem napadu.

Pridobljene izkušnje poudarjajo predvsem pomen skupnih postopkov delovanja in načrtov dejavnosti, ki vključuje delovanje vseh služb na kraju samem pod enim usklajevalnim telesom. Poudarjen je enoten sistem sredstev zvez za vse večje službe, ki delujejo ob takih nesrečah. Potrebno je večje sodelovanje med vsemi službami že pred samimi nesrečami, predvsem s skupnimi vajami in treningi.

Med mrtvimi in ranjenimi je bilo tudi 269 tujcev iz 21 različnih držav, predvsem priseljencev iz Latinske Amerike in vzhodne Evrope. Zaradi premagovanja upravnih težav pri njihovem obravnavanju so jim španske oblasti v sodelovanju z njihovimi veleposlaništvimi izdale špansko državljanstvo. Prav tako so začasno špansko državljanstvo dobili tudi najožji svojci umrlih tujcev.

Sklepne misli

Ta teroristični napad je še enkrat pokazal, kako ranljiva je sodobna družba, saj popolna varnost pred terorističnimi napadi ni mogoča.

Pri svojem delu so imeli veliko podporo Madridčanov, ki so že imeli izkušnje s podobnimi, a manjšimi terorističnimi napadi. Nekaj dni po dogodku so bila organizirana velika zborovanja v znak protesta proti takim napadom. Na ulicah španskih mest se je zbralo več kot 2,3 milijona ljudi. Protestov v španski prestolnici so se med drugim udeležili premier Aznar, prestolonaslednik Felipe in njegovi sestri Elena in Christina, predsednika Francije in Italije, Raffarin in Berlusconi, predsednik Evropske komisije Prodi in nemški zunanji minister Fischer.

Odgovornost za napad so najprej pripisali baskovski teroristični organizaciji ETA. Tri ure in pol po napadu je španska policija odkrila kombi, v katerem so bili detonatorji in verzi iz korana. Sumi, da je napad izvedla Al Kaida, so se še potrdili, ko je londonsko uredništvo časopisa Al Kuds al Arabi prejelo pet strani dolgo elektronsko pošto s podpisom organizacije brigade Abu Hafs al Masri, ki naj bi v sodelovanju z Al Kaido izvedla napad na Španijo kot eno od stebrov v »križarski zvezi«. Do tega terorističnega napada v Madridu je prišlo natančno dve leti in pol ali 911 dni po terorističnem napadu na WTC v New Yorku.